

Om de Oldenhoeve

Spel in drie bedrijven

DOOR

H. VAN BOVEN

H. H. KOK Bzn. — ZWOLLE

Boeken van waarde:

		ing.	geb.
De Kruisvlag in top, deel I		f 3.80	f 4.90
De Kruisvlag in top, deel II		- 1.90	- 2.50
A. K. STRAATSMA	Aan het Kruis	- 2.20	- 2.90
" "	De Kerk in 't midden	- 2.20	- 2.90
	2e druk		
Mevr. NOREL—STRAATSMA			
	Een Kindeke geboren	- 1.40	- 1.95
	12 Kerstverhalen en 12 Kerstliederen, 240 blz.		
W. A. HOEK	Door de Branding	- 2.—	- 2.90
D. C. A. BOUT	S.O.S. Geef ons werk	- 1.40	- 1.95
K. LANTERMANS	'n Eigenaardig manneke en andere schetsen	- 0.60	
	Een bundel Voordrachten.		
Dr. K. J. BROUWER	Jonge mannen in den Bijbel	- 0.90	- 1.50
J. P. v. d. HUCHT	Najaarsbloemen I, Bundel voordrachten	- 0.60	
" " "	Najaarsbloemen II, Bundel voordrachten	- 0.60	
	De beide bundels Najaarsbloemen te samen	- 1.—	
	Deze boeken zijn verkrijgbaar in iederen boekhandel en bij den Uitgever H. H. KOK Bzn., Zwolle		

Bij den Uitgever dezes verschenen de volgende stukken:

Dr. P. BOENDERMAKER,	Wat het leven bracht	10 ex. f	4.—
" " "	Trouw	10 "	- 7.50
P. DE BOER	Novemberstorm	8 "	- 7.50
" " "	Onraad	5 "	- 2.25
" " "	Nu sijt wellescome, kerstspel	10 "	- 9.—
" " "	Het Gelukskind	8 "	- 7.—
" " "	Planters	8 "	- 10.—
" " "	De Noodlanding	10 "	- 9.—
" " "	Door de diepte	10 "	- 7.—
" " "	Incognito	10 "	- 7.50
J. H. BÖGEHOLTZ	De Kracht van hunne kracht	10 "	- 9.—
" " "	Pro Rege	15 "	- 16.50
L. H. BOKMA	De groote vijand	6 "	- 4.75
H. v. BOVEN	Om de Oldenhoeve	10 "	- 6.—
C. CROMMELIN- DOORMAN	Waar een wil is, is een weg	10 "	- 7.50

Om de Oldenhoeve

Spel in drie bedrijven

DOOR

H. VAN BOVEN

H.H. KOK Bzn - ZWOLLE

Ingevolge artikel 1 der Auteurswet is opvoering van dit stuk zonder toestemming van den uitgever verboden.

Voor opvoeringsrecht zie achterin.

PERSONEN:

DOMINEE	
HOFMAN	Boer, kerkeradslid
DIJKMAN	„ „
BRINKERT	„ „
HUISINK,	„ „
VERBEEK,	Timmerman, kerkeradslid
JANSEN,	Boer
BUURMAN,	„
KLAAS,	Knecht van Jansen
JONKERS,	Postbode
Vrouw JANSEN	
DERKJE,	Dienstbode van Jansen
JENNIGJE,	„ „ Dominee

Dit stuk leent zich om in dialect gespeeld te worden.

EERSTE BEDRIJF

Het toneel stelt voor een kerkeradskamer in plattelandsgemeente. Kaal, sober vertrek. In 't midden eene lange tafel, met verschoten groen kleed er over, houten stoelen er omheen. Aan het hoofd van de tafel een leuningstoel met trype bekleed, die blijkbaar reeds vele jaren heeft dienst gedaan. 't Is de stoel voor de Dominee. In de achterwand en een der zijwanden een deur. Als het scherm opgaat is de kerkeraad vergaderd. Hofman zit links van de Dominee en maakt nu en dan aantekeningen in een boek. Huisink is het verst van de Dominee verwijderd, zit droomerig te kijken en dommelt nu en dan in.

Dominee. Dus de broeders gaan er mee akkoord dat aan Wichertje Oudemans een ondersteuning wordt verleend van vijf en zeventig cent in de week?

Brinkert. Ja, Dominee, ik vind het wel wat veel, maar ik leg me bij de meerderheid neer.

Dominee. Niemand er dus tegen. Dan zijn we aan 't eind van de agenda en rest ons nog de rondvraag. *(Er wordt op de deur geklopt.)* Ja. *(Jennigje steekt het hoofd om de deur en kijkt verlegen naar Dominee.)* Wel, Jennigje, wat is er, kind? *(Jennigje mompelt iets onverstaanbaars.)* Kom, maar es hier. *(Jennigje komt naar Dominee toe en zegt hem zachtjes wat.)* Zeg maar dat ik kom. *(Jennigje af.)* Broeders, ik zal even de vergadering moeten onderbreken; daar schijnt een dringende boodschap voor me te zijn. *(Staat op en gaat heen. Dijkman schuift z'n stoel achteruit en staat op.)*

Dijkman. *(Zich rekkend.)* He, hè, ik moet es even in de beenen. Daar zou je stijf van worden. Zoo'n lange vergadering. Je kunt nou wel een poosje voortduten Huisink *(Huisink lacht dom. Er ontstaan enkele onderlinge gesprekken tusschen de overige aanwezigen. Dijkman tikt Hofman op de schouder en beduidt hem op te staan en wat ter zijde te komen. Zij voeren daar een fluisterend gesprek dat echter in de zaal verstaanbaar moet zijn.)*

Dijkman. Zeg es, Hofman, dat baantje aan de landbouw bank dat is in orde, hoor. ‘k Heb er over gesproken en morgen is er vergadering, dan zal je zoon wel benoemd worden. Maar, denk er om, je weet van mij niks, hoor.

Hofman. Mooi zoo, mooi zoo . . ik dank je voor de moeite.

Dijkman. Maar, zie je, voor wat, hoort wat. Je weet ik heb je laatst al gezegd, onze Jan die wil trouwen, maar hij moet eerst een boerderij hebben. Nou heb ik gedacht aan de Oldenhoeve. Jansen die kerel die mot er maar af.

Hofman. Hoe wou je dat klaar krijgen?

Dijkman. Kijk es, we kunnen toch een kerel, die haast nooit in de kerk komt en die geregeld naar die heilsoldaten gaat niet op een erf van de kerk laten wonen.

Hofman. Ja, ja,.....wat zal ‘k zeggen. Maar wat wil je dan doen?

Dijkman. Jij moet er meteen over beginnen, want als ik het doe, dan bemerken ze waar het om gaat.

Hofman. Maar Dominee, zal die daar met meegaan?

Dijkman. Dominee heeft niks te zeggen.

Hofman. En de anderen?

Dijkman. Huisink en Brinkert durven toch niet tegen te stemmen als wij het voorstellen en Verbeek kan alleen geen kwaad doen.

Hofman. Nou, ik zal er dan wel over beginnen. *(Beiden keeren terug naar de tafel en mengen zich in de gesprekken der anderen. Dominee op.)*

Dominee. *(Naar z’n plaats gaande.)* Ik moest jullie even laten wachten. Daar was een boodschap dat de oude Okken ernstig ziek is. Direct na de vergadering moet ik er heen.

Brinkert. Dan kan Dominee met mij wel meerijden.

Dominee. Prachtig. dat wil ik graag. Nu, broeders, de rondvraag. Heeft iemand daar wat voor?

Hofman. Dominee, ik hoop niet dat wat ik zeggen zal verkeerd opgevat zal worden, maar ik wil de broeders op een zeer belangrijke zaak opmerkzaam maken.

Dominee. Ga je gang, broeder.

Hofman. Ja, zie je, praeses, ik wilde wat zeggen over het beheer over onze kerkelijke goederen.

Dominee. Mankeert daar wat aan?

Hofman. Ja, zie je, mankeeren en mankeeren is twee. Wat de centen betreft, dat is wel in orde. Maar we moeten er toch voor waken dat er geen opspraak komt.

Dominee. (*Verbaasd.*) Opspraak? Wat bedoelt broeder Hofman daarmee?

Hofman. Ja, zie je. Ik vind de kerk heeft een paar hofsteden.

Dominee. (*Wat ongeduldig.*) Ja, dat weten we. Worden die niet goed beheerd? Me dunkt, daar is toch niets op aan te merken. Ze brengen een behoorlijke pacht op en de pachters hebben zoover ik weet een goed bestaan.

Hofman. Daar wil ik niets van zeggen. Maar, zie je, wij als kerkeeraadsleden mogen niet alleen op het stoffelijke letten. Wij hebben ook over het geestelijk welzijn te waken. Of niet?

Dominee. Dat spreekt.

Hofman. En dan mag het ons niet onverschillig zijn wat voor leven de pachters leiden.

Dominee. Wie bedoel je daarmee?

Hofman. Wie ik daarmee bedoel, dat zal ik U zeggen. Zie es . . 't is niet mijn bedoeling om kwaad te spreken, maar, zie je ... ik vind ... zooals die Jansen van den Oldenhoeve leeft.

Verbeek. (*Verbaasd en enigszins boos*) Wat mankeert daar aan?

Hofman. Wat daaraan mankeert? . . Je kunt toch moeilijk zeggen dat ie een Christelijke levenswandel leidt.

Dominee. Laat ons niet lichtvaardig oordelen, broeder.

Hofman. Hoe vaak komt ie in de kerk?

Dominee. 't Is waar, 't is me opgevallen dat ik hem nog al eens onder m'n gehoor mis, maar zoo zijn er helaas zoo velen en het gaat niet aan zulke te beschuldigen van het leiden van een onchristelijk leven.

Hofman. Maar hij gaat met allerlei stroopersvolk om, en zelf stroopt ie ook wel.

Dominee. Dat is een zware beschuldiging. Maar hebt U daar wel bewijzen voor?

Hofman. Bewijzen, bewijzen, dat weet toch iedereen.

Dominee. Er wordt veel gepraat.

Hofman. Nou, laten de andere broeders dan maar es getuigen (*Ziet rond.*)

Dijkman. Ja, dominee, wat Hofman daar vertelt is waar. Dat is in het heele dorp bekend.

Verbeek. Dominee. U moet al die praatjes niet gelooven; ik ken Jansen goed en het mag een beetje een rare wezen, maar verkeerde dingen doet ie niet.

Dijkman. Zoo, dat zeg jij, maar laat mij dan es vertellen wat me pas weer ter oore is gekomen; dat ie geregeld naar de bijeenkomsten van de heilsoldaten gaat, die ze in die oude schuur van Veldhuis houden.

Verbeek. Is dat nou zoo erg?

Hofman. Jij vindt et misschien niet erg maar ik vind, et komt niet te pas voor iemand die op een hofstede van de kerk woont. Mij dunkt, zoo'n man moet het erf ontnomen worden. Wat vind dominee daarvan?

Dominee. Ja, kijk es. Ik zie natuurlijk liever dat de menschen in de kerk komen, maar als ze naar die heilssoldaten gaan, dan mag dat voor ons nog geen reden zijn om ze het erf te ontruimen.

Verbeek. Ik vind et een schandaal om aan zooiets maar te denken. Zoover als de geschiedenis hier bekend is, hebben de Jansens van vader op zoon op de Oldenhoeve gewoond. En zouden we dan nu omdat de tegenwoordige bewoner een beetje minder kerksch is dan de meeste menschen hier, hem zoo maar het erf afnemen. Als Onze lieve Heer eens alle menschen van Zijn erf afjoeg die niet naar Zijn wil leven, dan zou het er voor velen raar uitzien De wereld zou gauw ontvolkt zijn. En zouden wij dan iemand, die niet naar onze wil leeft van 't erf jagen?

Dominee. Goed, broeder, ik ga daar in zekeren zin met mee, maar we mogen niet uit het oog verliezen, dat we hier de belangen van de kerk zoowel als van haar leden hebben te behartigen. Als het waar is, dat Jansen zich aan strooperij schuldig maakt, dan mogen we dat maar niet laten gaan, en het is ook onze plicht er hem op te wijzen dat hij er geen goed aan doet met naar die samenkomsten der heilssoldaten te gaan,

Verbeek. Maar wat wilt U dan?

Dominee. Het lijkt me goed, dat twee der broeders eens met Jansen gaan praten om hem het verkeerde van z'n handel en wandel onder de oogen te brengen. Wij hopen dat hij dan z'n leven zal beteren.

Dijkman. Hij zich beteren? Men kan even goed probeeren een neger blank te wasschen.

Dominee. We moeten toch een poging wagen. Ik vermoed toch dat hij wel voor reden vatbaar zal zijn.

Hofman. Nou. Dominee. dan ken je 'm nog niet. Wat jij, Huisman.

Huisman. (*Uit z'n dommel opschrikkend.*) Ja, daar ben ik het mee eens.

Hofman. En jij, Brinkert.

Brinkert. Ja kijk zie Dominee, ik vind et ook wel.

Dijkman. Maar als ie nu volhardt in het kwaad?

Dominee. Dan zullen we wel verder zien, Broeders. (*Er wordt geklopt.*) Binnen! (*Jansen op.*)

Jansen. Goeienavond, samen. (*De anderen groeten stijf terug.*) Ik moest bij Dominee wezen om hem wat te vragen en toen zei de meid dat er juist vergadering van de Kerkeraad was. En nou ben ik maar zoo brutaal geweest om hier heen te komen. Ik denk, dan heb ik alle Excellenties bij elkaar.

Dominee. Nou, Jansen, dat treft goed. We hadden het juist over je.

Jansen. Dat dacht ik al. Maar dan zal het wel niet veel goeds geweest zijn wat je van me gezegd heb, want ik had zoo'n gesuis in mijn rechteroor en ze zeggen immers hoe rechter, hoe slechter.

Dominee. Nou, Jansen, je had het wel eens minder goed kunnen raden. Wat er besproken werd was inderdaad niet veel goeds. Maar ik ben blij, dat je hier juist bent; nu kunnen we de zaak eens broederlijk met elkander bespreken. Ga daar maar es zitten. (*Verbeek staat op, neemt een stoel van de kant en zet die bij de tafel. Jansen gaat zitten.*)

Jansen. Nou, laat dan maar es hooren.

Dominee. Jansen, hier is opgemerkt, dat je zoo weinig in de kerk komt. Wat is daarvan toch de reden? Als goede Christenen mogen we toch de bijeenkomsten der Gemeente niet verzuimen.

Jansen. Och, Dominee, wat zal ik je daarvan nou zeggen. U bent hier nog niet lang en weet dat zoo nog niet, maar hier de broeders weten het dan wel zooveel te beter, dat het geslacht Jansen altijd een beetje aan de vrije kant is geweest. Om gewoontes en modes hebben we nooit zooveel gegeven. Hoe dat komt weet ik niet, ik denk dat het zoo'n beetje in 't bloed zit, en ik weet wel dat ik zelf in dat opzicht nog een beetje erger hen dan m'n vader en m'n grootvader. Daar kan ik nou eenmaal niks aan doen. Ik heb er nooit zooveel voor gevoeld om daar elke Zondag twee keer naar de kerk te gaan. Zoo nou en dan ga ik wel es, maar dat is dan maar om de vrouw een genoegen te doen.

Dominee. Maar als lid der Gemeente moest het je toch een behoefte des harten wezen, 's Zondags op te gaan naar Gods huis.

Jansen. Dat kan wel zijn. Dominee, maar ik voel die behoefte nou zoo niet en ik zeg maar, als 't ie niet in 't hart zit, dan moet je 't ook maar niet doen voor de schijn, (*Kijkt eens rond.*) D'r zijn er zooveel die 's Zondags vooraan in de kerk zitten, en die altijd d'r mond vol hebben met allerlei vrome praatjes, maar waar ik in de week liever niet mee te doen heb. (*Gemompel bij de anderen.*)

Dominee. Het is toch niet goed de kerk te mijden om wat anderen doen.

Jansen. Hoor es Dominee, als ik naar de kerk ga, en ik zie daar dan die lui waar ik zooveel moois van weet, dan maak ik me maar kwaad en dan kan ik m'n gedachten toch niet bij de preek houden. Ik voel, dan kan er toch geen zegen van uitgaan.

Hofman. Ha, hij kan wel aardig praten.

Jansen. Hou jij je maar stil, (*spottend,*) broeder Hofman. Kijk maar liever naar je zelf. (*Onrustig gemompel. Dominee klopt met de voorzittershamer.*)

Dominee. Laat ons trachten de besprekingen in broederlijke geest te houden. (*Tot Jansen*) Maar ik hoor, dat je wel eens de bijeenkomsten van die Heilssoldaten bezoekt. Me dunkt, Jansen, je moet toch wel inzien dat dat geheel verkeerd is, dat je daarmee de kerk helpt afbreken.

Jansen. Och, Dominee, wat zal ik je daar nou van zeggen. Zeker, ik kom er wel eens en ik mag die menschen graag horen. Ze zijn wel eens tieriger dan in de kerk, maar weet je, wat ik zoo mooi van ze vind, ze praten niet enkel vroom, maar ze doen er ook naar. Ze doen een heeleboel goeds. U weet dat nog zoo niet, maar daar heb je die Kromme Dien van 't Achterpad. Vroeger leidde ze een beestenlevcn. Drinken en stelen. Wat deed de kerk er aan ? Niks. Overal waar ze kwam werd ze 't erf afgejaagd. En zie haar nou eens. Ze drinkt niet meer en ze steelt niet meer. Dat heeft ze aan die menschen van 't Heilsleger te danken. Die hebben haar anders aangepakt. Die zijn naar d'r krotje gegaan, die hebben vriendelijk met 'r gesproken, die hebben gezegd. kom is in onze samenkomst. (*Rondziende.*) Hebben dat de broeders hier ook wel es gedaan? Jullie hadden 'r liever niet in de kerk, omdat ze te smerig was. Maar die heilssoldaten, twee van die juffertjes, zijn er heengegaan, hebben terwijl ze dronken in de bedstee lag, d'r huisje schoon gemaakt, en toen ze weer nuchter was hebben ze 'r gewassen en schoone kleeren, die ze meegebracht hadden, aangetrokken en toen hebben ze 'r meegenomen naar de samenkomst . .En laat de broeders nou es spreken; is Dien niet heelemaal omgekeerd?

Verbeek. Ja, Dominee, da's waar, hoor!

Jansen. En dat is niet het eenige geval. Dolle Dries. Een kerel waar iedereen bang voor was. Drinken en vechten. En nou? Je kent em niet meer terug. Het heele gezin is daar veranderd Allemaal door 't heilsleger. En wat krijgen de menschen voor dank? Gescholden en uitgejouwd worden ze. 'k Heb et zelf bijgewoond, lest toen ze weer zoo'n vergadering hadden in de schuur van Veldhuis, dat er een troep van die opgeschoten jongens was, die als die heilssoldaten aan het zingen of aan 't bidden waren, zoo'n spektakel maakten dat niemand een woord kon verstaan. In plaats dat ze die vlegels wegjoegen. valt

er een van die juffertjes op 'er knieën en roept uit "O, Heer, open hun oogen. Toen kon ik et niet meer uithouden. Ik spring op een ton die er lag en ik schreeuw, jongens houd toch es op met je lawaai, laat mij es wat zeggen. En toen heb ik die kerels er van langs gegeven. Ik zeg, jullie moesten je schamen om weerlooze menschen hier te komen treiteren. Die menschen komen hier niet voor hun genoeg, maar ze komen, omdat ze van ons houden. Als je wilt leeren wat naastenliefde is, neem dan een voorbeeld aan hen. Toen werden die jongens koest en ik moet zeggen, ze hebben stil zitten luisteren.

Dominee. (*Kijkt op z'n horloge; in de redevallend.*) Maar Jansen, wat is je bedoeling eigenlijk? Waarvoor ben je hier gekomen?

Jansen. Dat zal ik je zeggen. Ze hebben tot nu toe gepreekt in de schuur van Velthuis.

Dominee. Ze; wie bedoel je daar mee?

Jansen. Nou, die menschen van 't Heilsleger. Maar nou is die schuur afgebrand en mosten ze wat anders hebben. Ik heb toen gezegd, kom maar bij mij, ik heb plaats genoeg op de deel. Maar toen ik dat 's avonds aan m'n vrouw vertelde, had je de poppen aan 't dansen. Wat, zegt ze die heilssoldaten hier, op een boerderij van de kerk? Dat zal de kerkeraad wel niet goed vinden. 'k Zeg tegen haar, wat zal de kerkeraad daar tegen hebben; die menschen doen toch geen kwaad. Maar m'n vrouw hield niet op of ik moest het eerst vragen, en daarom ben ik nou hier gekomen om er es over te praten.

Dominee. Maar, Jansen, je begrijpt toch wel, dat we dat niet kunnen toestaan.

Jansen. Waarom niet? Die menschen doen toch niks verkeerd?

Dominee. Kijk es, Jansen, ze mogen dan wel goeds doen, véél goeds zelfs, maar zij stellen zich toch niet onder de tucht der kerk, en wij hebben tot taak te waken voor de leer en de belijdenis der kerk, en daarom kunnen we niet toestaan dat die menschen hun bijeenkomsten houden

op een boerderij, die aan de kerk behoort. (*Rondziende*) Ik weet niet hoe de broeders daarover denken?

Verbeek. Dominee, ik vind, die mensen doen geen kwaad.

Hofman. Dat zeg jij, maar ik zeg, ze moesten het dorp uitgejaagd worden, die afbrekers van de kerk.

Dominee. Broeders, laat ons voorzichtig zijn met onze uitdrukkingen.

Jansen. Wie zijn de ergste afbrekers van de kerk, deze mensen die het christendom in de praktijk brengen of zij die trouw elke Zondag naar de kerk gaan, maar in de week meenen alles maar te mogen doen?

Hofman. Dominee, laat U maar toe dat die kerel ons hier komt kapittelen. Ik vind, we moeten hem verbieden dat volk op z'n erf toe te laten.

Jansen. En als ik ze d'r toch op laat?

Hofman. Dan ga je 't erf af.

Jansen. Dat zou ik dan wel es willen zien. Een erf dat al bijna honderd jaar in de familie is

Dominee. Hoor es Jansen, ik hoop toch dat je zoo verstandig zult zijn . .

Jansen, (*Koppig.*) Dominee, ik ben baas in m'n eigen huis en op m'n erf, en ik laat me door hen daar niet voorschrijven wie ik er zal toelaten. En als je denkt dat je me dat kunt verbieden dan moet je maar doen wat je niet laten kunt. Ik groet je. (*Gaat heen.*)

Verbeek. Dat vind ik toch wel een beetje bar om iemand die op het erf geboren en getogen is de pacht op te zeggen, omdat ie er mensen op laat, waarvan we toch eigenlijk niets kwaads kunnen zeggen.

Dominee. Ik kan me dat wel indenken broeder Verbeek, maar we moeten toch ook bedenken, welk een indruk het op de Gemeente moet maken als we dat zoo maar toelaten.

Hofman. Ik vind, we moeten strenge maatregelen nemen, wat jij, Dijkman?

Dijkman. Ja, dat vind ik ook.

Dominee. Ik hoop dat Jansen zich nog wel bedenken zal.

Hofman. Dan ken je hem niet, Dominee. Het is een kwaje. En daarom zal het beste zijn als we hem maar in eens de pacht opzeggen.

Dominee. Laten we het eerst nog aanzien. Ik wil nog wel eens met hem gaan praten. Laat ons ook niet vergeten als we Jansen de pacht opzeggen, dan zijn we de boerderij maar weer niet zoo kwijt.

Hofman. O, daar zijn liefhebbers genoeg voor. Zeg, Dijkman, misschien zou het wel wat voor je zoon zijn. Die wil immers gaan trouwen?

Dijkman. Ja, kijk es . . Ik zoek wel al lang wat voor hem . . maar . .

Verbeek. (*In de rede vallend.*) O, nou snap ik, waar het om gaat. Het is niet omdat Jansen zoo'n slechte man is, dat ie van 't erf af moet, maar omdat Dijkman z'n zoon een erf moet hebben.

Dominee. Nou, broeder, zoo'n zware beschuldiging mag je tegen ons niet inbrengen. Ik tenminste weet van niets.

Verbeek. Dat geloof ik graag, Dominee, maar de anderen weten zoveel meer, en ik bedank er voor om aan zulke praktijken mee te doen. (*Opstaande.*) Ik groet jullie. (*Af.*)

Scherm.

TWEEDE BEDRIJF.

Boerenkamer, Jansen, vrouw Jansen. Klaas en Derkje zitten aan tafel te eten.

Jansen. *(Tot Klaas.)* Hoe ver ben je met het uitgraven van die sloot?

Klaas. Ik denk dat ik morgen klaar kom.

Derkje. Baas, vanmiddag was Teun er om te vragen of je vanavond meegaat.

Jansen. Heeft ie gezegd waar we elkaar zien?

Derkje. Hij zei, je wist et wel.

Vrouw Jansen. Je zult toch wel wijzer zijn om met die kerel mee te gaan. Zoo'n strooper. Laat dat stroopen toch. Als je gesnapt wordt wat zullen de menschen dan zeggen?

Jansen. De jachtopziener moet een gladde jongen zijn als ie mij zal snappen.

Vrouw Jansen. Maar je weet dat het verboden is. Waarom doe je 't dan?

Jansen. Denk je dat ik de konijnen zich dik zal laten vreten aan mijn kool om ze dan later door de heeren te laten schieten. Ik dank je.

Vrouw Jansen. Ik zou toch maar oppassen. Je weet dat er op je geloerd wordt. Als ze je snappen dan zal de kerkeraad zeker de pacht opzeggen; ze hebben je pas al zoo op de huid gezeten.

Jansen. De kerkeraad kan me niets schelen. Ze zullen het wel uit er hoofd laten om mij van 't erf te jagen. Dat 's allemaal bangmakerij geweest.

Vrouw Jansen. Ik ben er toch niet erg gerust over. Die Dijkman en Hofman zijn tot alles in staat. En Dominee is niet tegen hen opgewassen.

Jansen. Verbeek is er ook nog.

Klaas. Ik heb gehoord dat Verbeek kwaad uit de vergadering is geloopt.

Jansen. Dat 's tenminste nog een kerel. *(Tot vrouw Jansen.)* Maar maak je niet ongerust, vanavond ga ik niet.

Derkje. Dat 's waar ook, gisterenmiddag was hier iemand van 't Leger des heils om te vragen of ze volgende week hier weer hun samenkomst kunnen houden. Vanavond komen ze antwoord halen, want morgen moeten ze 't in de krant zetten.

Jansen. Laat ze maar komen.

Vrouw Jansen. Zou je dat nu wel doen.

Jansen. Ik ben baas in m'n eigen huis. Als ze het door hadden durven zetten, dan had ik er al wel van gehoord de vorige week, toen 't leger hier was.

Derkje. *(Uit het raam kijkend.)* Daar heb je Berendje Biezebos. Die komt zeker weer bedelen.

Vrouw Jansen. Ga maar es even hooren wat ze wil, *(Derkje af.)*

Klaas. Zou je ze niet liever weg jagen. 't Is altijd 't zelfde. Werken wil ze niet en dan kan een ander haar te eten geven. *(Derkje weer op.)*

Derkje. Ze vraagt of je niet wat voor 'r te eten heb en wat om te stoken.

Vrouw Jansen. Wat, begint dat nu al? We zijn nog maar net de winter in. *(Tot Jansen.)* Zouen we ze nou maar niet es wegsturen.

Jansen. Och, laten we haar toch maar wat geven. 't Is wel waar, ze is te lui om te werken; maar je kunt er toch niet van honger om laten komen, en 't is toch al te koud om zonder brand te zitten.

Vrouw Jansen. Nou jij moet et weten.

Jansen. *(Tot Derkje.)* Geef haar maar een zakje aardappelen en wat turf.
(Derkje en Klaas af.)

Vrouw Jansen. Je bent eigenlijk te goed voor dat soort menschen. Ze maken er maar misbruik van.

Jansen. Och, kom, wij eten er geen aardappel minder om. Daar is de postbode *(roept.)* Kom er maar in, Jonkers. *(Postbode op.)*

Jonkers. Morgen, samen. *(De anderen groeten terug.)*

Jansen. Wel, wat breng je voor nieuws?

Jonkers. *(Reikt een brief over.)* Een brief, en nog wel van de kerkeraad. Ze hebben zeker een baantje voor je.

Jansen. Laat me maar es gauw zien wat ze te vertellen hebben.

Vrouw Jansen. Kop koffie, Jonkers?

Jonkers. Dat sla ik niet af. *(Vrouw Jansen schenkt koffie in, Jonkers gaat zitten. Jansen scheurt onhandig met stijve vingers de enveloppe open, neemt de brief er uit en begint te lezen.)*

Vrouw Jansen. *(Het kopje voor Jonkers neerzettend.)* Asteblijf.

Jonkers. Dank je.

Vrouw Jansen. *(Tot Jansen.)* En wat schrijven ze?

Jansen. *(Beheerscht, maar zichtbaar inwendig woedend.)* Ze meenen het. Met Sint Peter over een jaar moeten we weg. *(Uitbarstend.)* De farizeeërs, de huichelaars. Maar ze zullen weten met wie ze te doen hebben. Ze zijn zoo maar niet van me af.

Vrouw Jansen. Zie je nou wel; ik heb et je wel gezegd, jij met je stijve kop. *(Begint met een punt van de boezelaar voor de oogen te*

schreien.) O, o, wat moeten we nou beginnen. Het erf waar we zoolang op gewoond hebben.

Jansen. Een bende is 't; dat zijn nou de mannen die op het gestoelte der eere zitten, die een voorbeeld moeten geven aan de anderen. (*Smalend lezend*). Tot onze diepe droefheid . . . Ja. dat zal wel, ze zullen wel bedroefd zijn . . . (*Weer lezend.*) Verharding des harten . . . Zelf hebben ze een kei van binnen zitten. Die Dijkman vooral, altijd met z'n vrome praatjes.

Vrouw Jansen. Ach, man, schei toch uit. Je bent er zelf de schuld van.

Jonkers. Maar wat is er eigenlijk aan de hand?

Jansen. Wat er aan de hand is? (*Smijt de brief op tafel*) Hier kun je 't lezen. Ik moet van 't erf af. Het erf dat al honderd jaar in de familie is. En waarom? Omdat Jansen niet elke Zondag tweemaal naar de kerk gaat; omdat Jansen het leger op z'n erf laat. Dat zeggen ze tenminste dat het daarom is. Maar d'r zit wat anders achter.

Jonkers. Dat zou je wel zeggen.

Jansen. En ik weet wat er achter zit. De zoon van Dijkman wil trouwen en die moet een erf hebben, en daarom moet Jansen van z'n erf af.

Jonkers. Foei, foei, dat is toch niet waar.

Jansen. Zeker is dat waar.

Jonkers. Maar zou de dominee daar dan aan meewerken? Dat zou toch wel erg zijn.

Jansen. De dominee, daar wil ik geen kwaad van zeggen. Die is niet opgewassen tegen zulke slinksche broeders.

Jonkers. En Verbeek?

Jansen. Die heeft er zich wel tegen verzet. Maar wat kan die alleen tegen de rest?

Jonkers. 't Is schande.

Jansen. (*Opnieuw uitvallend.*) En dat heet dan te waken voor het heil der zielen. D'r eigen ziel is toegeschroeid.

Vrouw Jansen. Foei, hou op, zoo mag je niet spreken. Wat zouden de menschen van 't leger wel zeggen als ze je zoo hoorden.

Jansen. (*Wat kalmer.*) Dat 's waar. Maar is het niet om duivels te worden, als ze je zoo van je erf af jagen?

Vrouw Jansen. Och, we zullen maar denken, God zal zorgen . . . En een jaar is lang. Er kan zooveel in gebeuren. Misschien zien ze het slechte van wat ze doen nog wel in.

Jansen. Dan mag er wel een wonder gebeuren.

Vrouw Jansen. Bij God is niets onmogelijk.

Jansen. 'k Help et je wenschen.

Jonkers. (*Opstaande.*) Kom, ik moet verder. Vrouw Jansen, bedankt voor je koffie. Goeiendag, samen.

Jansen en vrouw Jansen. Dag, Jonkers. (*Jonkers af. Direct daarna wordt de deur opengeworpen, Derkje haastig op, blijft in de deuropening staan.*)

Derkje. (*Hijgend.*) Baas, kom es gauw, d'r is een paard op hol. (*Jansen en vrouw Jansen richten zich verschrikt op; beiden kijken door 't raam.*)

Vrouw Jansen. (*Angstig.*) O foei, kijk es.

Jansen. Van wie is dat spul?

Derkje. 't Is de wagen van Dijkman, Jan Dijkman zit er op.

Vrouw Jansen. Man, ga er gauw heen, misschien kun je 't paard nog grijpen. Anders gebeuren er ongelukken.

Jansen. (*Aarzelend.*) Dijkman.

Vrouw Jansen. Toe, vlug. (*Jansen snelt heen. Vrouw Jansen wil haar man volgen. Derkje houdt haar tegen.*)

Derkje. Blijf binnen. 't Komt recht hier op an. (*Beiden slaan vol spanning het schouwspel gade en geven teekenen van angst en schrik.*) O, daar is de postbode. Hij grijpt het paard . . . O, foei, mis.

Vrouw Jansen. Foei, foei, wat is dat beest wild . . . Jan Dijkman valt meteen van de wagen . . . Oei . . . hij slaat haast om.

Derkje. Daar is de baas . . . Pas op, baas. (*Beiden staan even sprakeloos met een uitdrukking van groote angst en spanning op het gelaat. Plotseling slaat vrouw Jansen de handen voor het gelaat.*)

Vrouw Jansen. O, God, hij ligt er onder . . . (*Zij wankelt, grijpt Derkje. die haar opvangt en naar de dichtstbijstaande stoel leidt; zit even suf, kreunt dan.*) Mijn man, o, m'n man.

Derkje. Stil maar, vrouw, stil maar. (*Gaat even weg en komt met een kopje water terug.*) Hier drink maar es. (*Vrouw Jansen drinkt een slokje, vermant zich dan en staat op.*)

Vrouw Jansen. 't Is al over. (*Dan tot bezinning komend.*) O, m'n man. Waar is de baas?

Derkje. Blijf maar; daar zijn ze al!. (*Even ziet ze besluiteloos rond, zet dan een paar stoelen op zij, zoodat er links of rechts op de vloer wat ruimte komt, Jansen wordt bewusteloos binnen gebracht, gedragen door Klaas, Jonkers en Buurman.*)

Buurman. Waar kunnen we hem neerleggen?

Derkje. (*Wijzend op de vrijgemaakte ruimte.*) Daar . . Maar wacht even.
 (*Gaat snel naar de bedstee en haalt er een kussen uit, legt dat op de vloer, zoodat het hoofd van Jansen er op kan rusten.*) Zoo, leg nou maar neer. (*Voorzichtig wordt Jansen neergelegd. Het is aan z'n kleeren merkbaar, dat hij over de grond gesleept is, Vrouw Jansen knielt bij hem neer, zegt nu en dan zachtjes, met angst in haar stem.*)
 Hendrik . . .Hendrik. (*De anderen kijken zwijgend toe.*)

Buurman. (*Fluisterend maar dringend tot Klaas.*) Ga gauw op de fiets naar de dokter. (*Klaas snel af.*)

Jonkers. (*Tot Buurman.*) Hij komt bij. (*Jansen opent de oogen, kreunt zachtjes.*)

Jansen. Waar ben ik?

Vrouw Jansen. Hier thuis . . . Ken je me dan niet?

Jansen. Thuis . . . Vrouw . . . (*Angstig.*) Een paard . . . ik val.

Vrouw Jansen. Stil maar . . . Heb je pijn?

Jansen. (*Kreunt weer. Dan met eenige verheffing van stem.*) Dijkman!

Scherp.

DERDE BEDRIJF.

Zelfde tooneel als het tweede bedrijf. Jansen zit in een leuningstoel, dicht bij 't raam, een been is verbonden en rust op een stoel. Binnen zijn bereik staat een stok. Hij kijkt naar buiten, maakt een driftige beweging, trekt even een pijnlijk gezicht, grijpt de stok en tikt er mee tegen het venster. Even later komt Klaas op, kort na hem vrouw Jansen.

Jansen. Zie je niet dat het hek open staat? Meteen lopen de koeien de weg op.

Klaas. 'k Had et niet gezien. 'k Zal het direct sluiten. *(Snel heen.)*

Jansen. *(Mopperend.)* Als je er zelf niet bij bent gaat alles verkeerd.

Vrouw Jansen. Och, man, je moet niet zoo mopperig zijn. Klaas heeft z'n handen vol om al het werk te doen en dan wordt er wel eens wat over 't hoofd gezien.

Jansen. Jij hebt gemakkelijk praten. Je moest zelf maar es hier moeten zitten.

Vrouw Jansen. Ik begrijp wel dat et een heel ding voor je is, maar je moet wat geduld leeren hebben. Laten we dankbaar zijn, dat je alweer zoo ver bent.

Jansen. *(Voor zich heen, wat smalend.)* Hù, dankbaar.

Vrouw Jansen. Daar is Verbeek. *(Gaat naar de deur, opent die, Verbeek op.)* Kom er maar in.

Verbeek. Goeiemorgen. Hoe is 't met de baas? *(Ziet Jansen zitten.)* Ha, daar zit ie al. *(Gaat naar Jansen toe, geeft hem de hand.)* Zoo, zoo . . . hoe is 't er mee?

Jansen. Gaat nog al. *(Wijst op een stoel.)* Ga zitten. *(Verbeek zet de stoel bij Jansen en gaat zitten.)*

Vrouw Jansen. 't Gaat al aardig vooruit.

Jansen. Maar 't duurt wat lang, hé?

Verbeek. 't Schijnt leelijk aangekomen te zijn.

Jansen. Dat is 't.

Verbeek. Hoe is 't eigenlijk gebeurd?

Vrouw Jansen. Ach, 't was net die ochtend dat de baas die brief van de kerkeraad kreeg.

Verbeek. Zeg maar, die mooie brief.

Vrouw Jansen. Och, daar zullen we 't nu maar niet over hebben . . . Jonkers, de postbode, had een kopje koffie gedronken en was net de deur uit, toen komt Derkje, onze meid, aanvliegen, gooit de deur open en roept: Baas, kom es gauw, d'r is een paard op hol. Jansen vliegt op, want we dachten eerst aan Klaas, die an 't mest rijden was, en toen kijken we uit het raam en toen zien we dat spul recht hier op an komen. 'k Zeg, geloof ik, nog, 't is Klaas niet, maar ik kon niet direct zien wie het wel was. Klaas kwam al aan hollen en probeerde het paard in te halen, maar dat ging niet. Ik stond te trillen op m'n beenen, he. Ik zeg nog, van wie is dat spul? En toen zegt Derkje dat et de wagen van Dijkman was. Jan Dijkman stond er boven op.

Jansen. Dat had ik zelf al direct gezien; maar wat moest ik doen.

Vrouw Jansen. Nou, en toen zeg ik tegen de baas, ga d'r gauw heen, anders gebeuren er ongelukken. De baas had er eerst niet veel zin in.

Jansen. Nee, denk es an, als je daar juist zoo'n brief thuis hebt gekregen.

Verbeek. Ik kan het begrijpen, hoor.

Jansen. Maar toen denk ik in eens, nee, dat mag niet, je christenplicht gebiedt je om te helpen.

Vrouw Jansen. Maar ik verzeker je, Verbeek, wat ik toen doorgemaakt heb, dat kan ik haast niet navertellen. De baas vliegt het huis uit, het erf over, recht op de weg aan. Ik stond daar met Derkje (*Wijst naar de plaats bij het raam.*) Het paard kwam d'r an en de baas gaat er vlak voor staan; ik zie 'm grijpen, maar . . . maar toen dacht ik dat ik door de grond zonk, ik zag nog net het paard stijgeren en Jan van de wagen vallen, net tegen ons hek. Wat er verder gebeurde weet ik niet; ik was heelemaal over stuur. Toen heeft Derkje me wat laten drinken en toen kwam ik weer wat bij. Ja, dat is een flinke, als et er op aan komt. Want toen ze zag dat ze met de baas daar aankwamen, heeft ze gauw ruimte gemaakt om hem neer te leggen op een kussen. Mijn handen stonden verkeerd, dat begrijp je. De baas was heelemaal buiten kennis en hij zag er uit, zoo akelig wit, en zoo vuil . . . z'n kleeren gescheurd. O, als ik er nog an denk. En we durfden hem niet aan te raken, want dan kreunde ie. Het duurde me een eeuwigheid voordat de dokter kwam. Gelukkig zei die, dat er geen gevaar was, maar de baas heeft heel wat pijn geleden.

Jansen. En nog ben ik er niet af. Als et maar weer in orde komt . . . Maar daarvoor ben ik wel een beetje bang.

Vrouw Jansen. De dokter heeft toch gezegd, dat je weer heelemaal beter kunt worden.

Jansen. Dokters vertellen zoo veel.

Vrouw Jansen. Met Jan Dijkman gaat et nou ook goed, He?

Verbeek. Ja, ik heb hem alweer op straat gezien. Hij trekt alleen nog wat met z'n been. Maar de ouwe Dijkman, die heb ik heelemaal nog niet gezien, ook niet in de kerk.

Vrouw Jansen. Hij voelt zich zeker niet op z'n gemak. Als 't tenminste waar is wat er verteld wordt.

Verbeek. Wat bedoel je?

Vrouw Jansen. Dat wij het erf af moeten, omdat Dijkman er zijn zoon op wil hebben.

Verbeek. Zeker is dat waar.

Vrouw Jansen. Maar Verbeek, Dijkman is toch alleen geen baas in de kerkeraad. De anderen hebben toch ook hun stem.

Verbeek. Och, vrouw Jansen, wat zal ik je daarvan nou zeggen. Dijkman en Hofman die hadden dat al van te voren met elkander overlegd en de Dominee had dat niet in de gaten. Ik wel, en daarom ben ik uit die vergadering weggelopen. Maar het zal mij benieuwen of ze 't toch doorzetten, je kunt van zulke menschen alles verwachten.

Vrouw Jansen. Och, Verbeek, ik heb al tegen de baas gezegd; wie weet waar dat ongeluk goed voor is; wij moeten toch gelooven dat et allemaal Gods werk is.

Jansen. Ja, ja, dat is wel waar, maar de menschen doen et ons toch an, en als dat de menschen zijn die in de kerk vooraan zitten, dan kriebelt et je wel eens.

Verbeek. (*Opstaande.*) Ja, Jansen, 't wordt ons, menschen, niet gemakkelijk gemaakt.

Jansen. Net niet.

Verbeek. Maar ik stap op. (*Geeft Jansen de hand.*) Nou, 't beste. (*Geeft vrouw Jansen de hand.*) Vrouw Jansen, houd je maar goed. (*Weggaande.*) Dag samen. (*Af.*)

Jansen. Zie je wel, dat ik gelijk had. Jansen moest er af en Jan Dijkman er op.

Vrouw Jansen. Ga daar nou niet opnieuw over tobben. Je maakt het jezelf maar moeilijk en komt er niks verder mee.

Jansen. Ja, je praat gemakkelijk, maar nou zie je 't. Jan Dijkman al weer in de been en ik zit hier nog. (*Buiten hoort men een ander gepraat. Vrouw Jansen kijkt door 't raam.*) Kijk es, we krijgen bezoek van Dominee. (*Gaat naar de deur, opent die, Dominee op.*) Kom er in, Dominee.

Dominee. Dag, vrouw Jansen. Hoe is het met de patiënt? (*Is de kamer verder binnen gekomen en ziet Jansen.*) Zoo, Jansen. Wel hoe gaat het er mee?

Jansen. (*Wat somber.*) 't Gaat nog al. Dominee.

Vrouw Jansen. Het gaat goed. hoor Dominee. Hij knapt al aardig op.

Dominee. Juist. Ik sprak gisteren de dokter en die was erg tevreden.

Vrouw Jansen. Nou, wij zijn ook wel tevreden, hoor. Maar de baas is soms wat mopperig.

Dominee. Wat is dat nu Jansen, mopperen; dat is toch wat anders dan wat ik bij m'n vorige bezoek van je hoorde.

Jansen. Hoor es, Dominee, ik weet wel, we mogen niet opstandig zijn, maar een mensch is maar een mensch. D'r zijn wel oogenblikken dat ik berusten kan, maar als ik dan daaraan denk (*Neemt de brief op die binnen zijn bereik ligt en houdt die Dominee voor*) dan wordt et me soms te machtig. En dan vraag ik me wel eens af, waarom moest het nou juist de zoon van Dijkman zijn; van dien schijnheilige, die valschaard . .

Dominee. (*Invallend.*) Die berouwvolle mensch.

Jansen. Wat bedoelt Dominee?

Dominee. Dat zal ik je zeggen. Jansen. Jij bent niet de eenige die het daar van binnen (*wijst op z'n hart*) moeilijk heeft. Dijkman heeft het nog moeilijker en die zou zoo graag es met je komen praten.

Jansen. Wat, Dijkman hier komen, hier in huis waar ie me vandaan wil hebben?

Dominee. Ja Jansen, Dijkman, die jou beschuldigde van een onchristelijke levenswandel, die jou zoo kwalijk behandelde, maar die nu ervaren heeft dat jij je gewroken hebt op een wijze die God van ons eischt.

Jansen. Dat gebeurt niet, Dominee. Je kunt me veel vragen, maar Dijkman hier . .

Dominee. Het is voor een man als Dijkman een bittere ervaring geweest dat jij je een beter christen hebt getoond dan hij, de ouderling der Gemeente. Maar het is een leerzame ervaring geweest.

Jansen. 'k Zou het moeten zien.

Dominee. Heusch, Jansen, hij heeft oprecht berouw en zou reeds lang bij je gekomen zijn als schaamte hem niet weerhield en de vrees dat je hem niet zoudt binnenlaten.

Jansen. (*Zichtbaar worstelend met zichzelf.*) Dijkman hier in huis . . . en dan . . . Dijkman de hand geven en zeggen . . . ik vergeef je, Dijkman . . . Dat is een heel ding.

Vrouw Jansen. 't Is christenplicht, man.

Jansen. (*Na eenige tijd stilte als met een ruk.*) Zeg em dat ie komen kan.

Dominee. Hij is al meegekomen in m'n auto. 'k Zal hem roepen.
(*Dominee staat op en gaat heen.*)

Vrouw Jansen. Maak het hem niet moeilijk, man. Het is een zware gang voor hem. (*Dominee en Dijkman op. Dijkman blijft aarzelend bij de deur staan; Dominee duwt hem aan de arm zachtjes naar Jansen.*)

Dijkman. *(Met moeite sprekend.)* Jansen, ik dank je . . voor wat je voor m'n zoon hebt gedaan . . . Ik heb dat niet verdiend . . . Ik ben een onwaardig mensch. . . Kun je me vergeven?

Jansen. *(Kijkt naar zijn vrouw, die als bevestigend knikt.)* Hier m'n hand.
(Ze geven elkander de hand, Dijkman ziet de brief liggen.)

Dijkman. *(Wijzend op de brief.)* Die brief is niet geschreven.

Vrouw Jansen. Nu is het wonder toch geschied.

Scherf

Prijs per exemplaar

f 0.60

Bij afname van 10 exemplaren verstrekt de uitgever een vergunning voor één opvoering.

Voor iedere volgende opvoering door eenzelfde club of vereeniging is een bedrag van f 2.50 verschuldigd.

DELFIUS	Voor het Loket	10	ex. f 4.—
W. ELSKAMP	Overwonnen	5	" - 3.50
DICK FABER	De Uitvinding	10	" - 9.—
" "	De Big	6	" - 3.—
M. C. FALLENTIN	Overwinnaar	10	" - 10.—
" "	Zitten gaan	10	" - 4.—
" "	Leven	12	" - 6.—
" "	De Herder	10	" - 8.—
H. VAN HEERDE	Tot inzicht gekomen	8	" - 5.—
G. KOCHHEIM	De toren van Babel	12	" - 12.—
S. DE JONG	Op verre post	8	" - 6.40
" " "	Eigen wegen	8	" - 10.—
" " "	Het Licht	10	" - 6.50
" " "	Stormsein neer!	10	" - 12.50
ALI KOOI	Esther	10	" - 9.—
L. R. KUIPER	De verdwenen brief	8	" - 4.75
" "	De antieke vaas	6	" - 3.75
" "	Een klein misverstand	8	" - 4.50
H. v. d. LOOS Jr.	Het Testament	10	" - 8.—
B. DE NIE	De mensch wikt	8	" - 5.—
" " "	Kolen vuurs	9	" - 7.—
" " "	't Kan verkeeren	8	" - 7.50
" " "	Door schade en schande	8	" - 6.—
" " "	Verdreven	10	" - 7.50
" " "	Kom en zie, kerstspel	5	" - 5.—
" " "	Met vacantie	5	" - 4.75
" " "	Branding	12	" - 12.—
" " "	Rabbi Josef	12	" - 9.60
G. NIEUWEN-			
HUISEN	Feest in Hollands Tuin	10	" - 4.—
S. D. POTMA	Beleg en Ontzet van Leiden	16	" - 8.—
J. F. DE ROO	Spel van de Dood	10	" - 7.50
G. SMIT	In 's Levens strijdperk	10	" - 5.—
P. DE ZEEUW	Zonen der vrijheid	10	" - 9.—
Voor Knapen-Vereenigingen:			
J. W. BERENDS	Met Piggelmee in het		
	Jongenskamp	10	ex. f 3.—
J. H. BÖGEHOLTZ	Een echt avontuur	7	" - 2.50
JOH. CHRISTIAANS	Deschoenmaker endesproken	8	" - 3.60
P. J. GRIEP	Bart als Detective	6	" - 3.60
B. DE NIE	Een kampavontuur	9	" - 3.50
" " "	De wandelclub op stap	10	" - 4.75
J. F. DE ROO	Het broodje v. Tijl Uilenspiegel	3	" - 1.80
A. WAPENAAR	De Giftbeker	8	" - 3.60
Voor Meisjes-Vereenigingen:			
M. C. FALLENTIN	Op je plek (Vereen.-Revue)	10	" - 4.—
NOBILIS	De grootste schat	6	" - 3.—
"	Geloof, Hoop en Liefde	3	" - 1.50